

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Judicium Ecclesiasticum Seu Decretalium Gregorij IX.
Pont. Max. Liber II.**

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. VI. De Fatalibus Appellationum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74990)

quod colligunt ex *c. cit.* ibi: *Vel de partium voluntate omisso.*

Sed, ut bene notat Pirh. *hic n. 117.* probabile est, etiam in hoc secundo casu sufficere consensum solius Appellati, modò priùs revocetur gravamen, propter quod fuit appellatum. Rationem dat, quia quòd priùs cognoscatur de articulo Appellationis, id fit in favorem appellati: si ergo ipse non vult, ut de illo cognoscatur, neque appellans potest de eo conqueri, cum ipse appellando voluerit, ut tota causa devolveretur ad Judicem Appellationis.

Neque contrarium efficaciter probatur ex *c. cordi cit.* quia dici potest numerum pluralem *partium* resolvendum in singularem *i. e. partis appellatæ*, vel supplendum est *maximè.*

69. Queritur 7. an habens Exceptionem legitimam adversus Judicis, vel Executoris mixti mandatum possit ab eo appellare, non proposita priùs Exceptione? *h. non posse;*

sed debet hæc priùs fuisse proposita, & à Judice à quo rejecta; tunc enim appellare potest, & Appellatio admitti debet, si tamen appellans probaverit Exceptionem se opposuisse, & oppositam non fuisse admittam *c. dilecto 63. h. t. Abb. ibid. n. 11. Imol. n. 8. Pirh. hic n. 119. § 120.* Ratio est, quia, qui appellat, antequam Judex oppositam à se exceptionem expressè, vel tacitè procedendo ad ulteriora rejecerit, is non appellat à gravamine illatò, sed futuro, quod ipsi posset inferri, si exceptio illa non admitteretur, sed à gravamine futuro in Judicio non est licitum appellare. Ergo &c.

Proceditque hoc, etfi Judex disjunctivè pronuntiet, ut vel intra certum tempus pareat mandato, vel intra eundem terminum legitimam causam, cur non pareat, coram ipso alleget, aliàs incursum Excommunicationem; nam allegando justam causam evitare Excommunicationem posset. Pirh. *num. 120. cit.*

§. V I.

De Fatalibus Appellationum.

S U M M A R I U M.

70. Quid sint Fatalia?

71. Quando, & intra quod tempus Appellatio interponi debeat?

72. Quando hoc tempus incipiat currere?

73. Quomodo numerandum quoad Appellationem à gravamine Extrajudiciali?

74. Quid, & quotuplicis generis sint Apostoli?

75. Intra quod tempus petendi, dandi, & presentandi?

76. Quando tempus Apostolis petendis concessum incipiat currere?

77. An Judex terminum ijs petendis possit statuere?

78. Quomodo sint petendi?

79. Intra quod tempus appellans prosequi, & finire Appellationem debeat?

80. Quando tempus prosequende, & finiende Appellationi statutum incipiat currere?

81. 82. 83. Cause, ob quas prosequende, & finiende Appellationi concedi possit biennium.

84. 85. Quid requiratur, ut ob impedimentum primi anni sit concedendus secundus?

86. 87. 88. An tempus Jure statutum restringi valeat?

89. 90. An prorogari, vel extendi?

70. **F**atalium nomine hic veniunt tempora, quibus exactis Appellatio vel non conceditur, vel concessa, & interposita, aut jam introducta extinguitur, & quasi emoritur. Hujusmodi quatuor sunt. 1. Appellationis interponendæ, 2. Petendi, & concedendi Apostolos. 3. Appellationis introducendæ, sive Apostolos Judici ad quem presentandi. 4. Appellationis prosequendæ, & finiendæ. Gregor. Tholof. *partit. Jur. Canon. l. 5. tit. 15. c. 4. in Scholijs litt. C. Valens. hic §. 7. n. 1. & alij passim.*

71. Queritur 1. quando, & intra quod tempus Appellatio interponi debeat? *h. olim appellandum fuit in causa propria intra biduum; in causa aliena, seu Procuratorio nomine intra triduum duntaxat, & non ultra can. biduum 29. princ. caus. 2. q. 6. l. si quidem 1. §. biduum 5. & §. in propria 11.*

ff. quand. appelland. l. eos qui 6. §. fin. ff. b. tit.

Hodie Jure tam Canonico, quam Civili Appellationi interponendæ statutum est decendum, ut patet ex *c. quod ad consultationem 15. de sent. & re judic. c. significaverunt 36. & ibi Gloss. V. infra 10. dies de testib. c. cum dilectus 32. in fin. & ibi Gloss. fin. de Elect. c. concertationi 8. h. t. in 6. Auth. hodie C. eod. & Novell. 23. c. 1. Quorum proinde dierum ultimus fatalis est, ita, ut eo lapsò volens appellare non audiat; quamvis alijs Juris remedijs se defendere propterea non prohibeatur, ut constat ex *c. concertationi cit.**

Proceditque hoc, sive per se, sive per alium, ut Procuratorem, Tutorem &c. sive à Sententia definitiva, sive ab Interlocutoria, sive ab alio gravamine; etiam extrajudiciali appelletur, ut patet ex textibus

ppp 3

lit:

citi. & docent Durand. *Specul. tit. de Appellat. §. 5. n. 1.* Gaill. *l. 1. obs. 139. n. 2.* Blumius *Proceff. Cam. tit. 49. n. 2.* Vallens. *hic §. 7. n. 2.* Pirh. *n. 132.* Wiest. *n. 103.*

72 Dub. 1. quando currere incipiat hoc tempus decendij ad appellandum concessi? R. incipit currere à momento late sententiæ, si adversus præsentem pronuntiatum sit, vel cognitionis de hoc obtentæ, si contra absentem, & completur in ultimo momento diei decimæ c. *ad consultationem 15. de sent. §. re judic. c. concertationi 8. h. tit. in 6. ibi Infra decem dies, postquam sciverit, Auth. hodie c. eod. l. siquidem 1. §. dies 7. & §. fin. ff. quand. appelland. Gloss. in clem. §. V. à die h. t. Marant. de Ord. Jud. p. 6. tit. de Appell. n. 214. Gaill. l. 1. obs. 139. n. 5. Vall. hic §. 5. n. 3. Pirh. n. 135. Wiest. n. 104.*

Dixi 1. à momento: Hinc Gaill. *l. cit.* monet Notarios, ut in Instrumento Appellationis exactè notent non tantum diem, sed etiam horam interpositæ Appellationis, ad hoc, ut ritè cognoscatur, an, & quando decendium sit elapsum; nam prima dies non computatur tota, sed ab hora illius diei, quæ ad decimam diem ejusdem referri debet, adeoque fieri potest, ut decima dies in undecimam desinat: & hinc si sententia lata sit die Veneris horâ 9. matutinâ, poterit quis appellare die undecimâ usque ad horam 9.

Dixi 2. à die late sententiæ, vel cognitionis &c. nam tempus decendij ad interponendam Appellationem concessum in principio est utile, & ignorant, tanquam legitimè impedito, non currit, nisi sit verè contumax *can. biduum 29. §. si adversus absentem caus. 2. q. 6. l. siquidem 1. §. fin. ff. quand. appell. in progressu tamen efficitur continuum, ita, ut etiam Feriæ solennes includantur l. quoniam 1. c. de ferijs, & l. sive pars 3. v. feriæ c. de Dilation. neque id immeritò, cum etiam in ferijs validè interponatur Appellatio, ut dictum est Tit. 9. de ferijs n. 49.*

73 Dub. 2. quomodo numerandum sit tempus decendij, quando appellatur à gravamine extrajudiciali? R. hic distinguendum, an gravamen, à quo appellatur, sit jam illatum, an primum inferendum. Nam si inferendum est primum, etiam post decendium à die, quâ id cœpit timeri, & donec actu inferatur, appellari potest. Gloss. in c. concertationi 8. v. gravatum h. tit. in 6. Laym. *ibid. n. 2.* Wiest. *n. 105.* Si verò jam illatum sit, appellandum est intra 10. dies, qui tamen numerandi erunt non à die celebrati actûs, vel notitiæ actûs, quo quis gravatus est, sed à die notitiæ gravaminis, seu illo, quo scivit actum illum in sui præjudicium, seu cum suo gravamine celebratum fuisse c. concertationi cit. & ibi Gloss. in Notat. & V. sciverit.

Peculiare aliquid habet gravamen, quod tractum successivum, & causam continuam habet, ut cum quis in carcere detinetur, ad locum non tutum citatur &c. nam ab hoc etiam post decem dies appellari potest, tamdiu sc. quamdiu durat gravamen. Marant. de Ord. Judic. p. 6. tit. de Appellat. n. 216. Gaill. l. 1. obs. 39. n. 13. Rosbach. *Prax. Civil. tit. 73. n. 24.* Vall. *hic §. 7. n. 3.* Pirh. *n. 136.* Wiest. *n. 105.* Consequenter incarceratus, etiam si per mensem detineatur in carcere, appellare tamen semper potest, quia semper gravatur; & citatus ad Judicem non competentem, vel locum non tutum &c. appellare toties potest, quoties sic citatur, quia toties gravatur de novo.

Excipitur, si Judex interloquendo pronuntiavit illum fuisse justè incarceratum, aut locum esse tutum &c. quia tunc intra 10. dies à die factæ interlocutionis appellandum est; alioquin sententia transfret in rem judicatam, nec ulterius liceret appellare. Gaill. *l. cit. n. 14.* Haun. *tom. 5. tr. 5. n. 449.* cum Vall. Pirh. Wiest. *l. cit.* & ratio est, quia generatim sententia contra jus partis lata, si ab ea intra legitimum tempus non provocetur, rei judicatæ autoritatem sortitur l. cum prolati 32. ff. de re judic.

Quæritur 2. quo die Apostoli pertrahendi, & præsentandi sint? Ad hanc quæstionem ut rite respondeatur, præliminariter

Dub. 1. quid sint Apostoli? R. Apostoli hoc loco dicuntur Litteræ dimissoriae, quas Judex, à quo appellatum est, ad instantiam appellantis transmittit ad Judicem, ad quem appellatum est, in testimonium, & fidem Appellationis interpositæ l. un. ff. de Libell. Dimissor. l. dimissoria 106. ff. de V. S. Gloss. in l. preses 5. v. Apostolos c. h. tit. Dicuntur Apostoli, i. e. missi; quia mittuntur ad Judicem ad quem, ut de causa Appellationis instruantur: Dimissoriae autem; quia per eas causa ad Judicem, ad quem appellatum est, dimititur.

Porro plures sunt horum species, ut videre est apud Rosbach. *Prax. Civil. tit. 74. n. 3. §. seqq.* Vall. §. 10. hic n. 1. Pirh. *n. 139.* Wiest. *n. 106.* & alios passim. Nam 1. dicuntur aliqui Dimissorij, qui sunt Litteræ ad Judicem appellatum directæ, testificantes de Appellatione coram Judice à quo, vel honestis personis interposita, & admissa. 2. Reverentiales, quando Judex à quo Appellationi defert, non ob causæ justitiam, sed solum ob reverentiam Superioris, ad quem appellatur. c. cordi 1. h. tit. in 6. ibi Si Appellationi forsan ex reverentia sit delatum. 3. Refutatorij, quibus Judex à quo significat Judici ad quem, se non admisisse Appellationem l. fin. in refutatorijs 1. c. eod. & in his Judex debet exprimere causam, cur eam non admisit l. sciendum 6. ff. de Appell. recip. aliàs si sine causa rejiciat, puniatur l. quoniam 21. s. h.

c. h. tit. 4. Testimoniales, quibus Notarius, vel alij viri honesti, cum Judicis copia haberi non posset, aut hic recusat dare Apostolos, testificantur, coram se appellatum *c. fin. h. tit. Rosbach. l. cit. n. 6.* 5. denique *Conventionales*, quas dat pars adversa, sive appellata admittens Appellationem, sive in Judicio, Judice recusante, aut tacente, sive extra Judicium *c. saepe 44. h. tit. Rosbach. l. cit. n. 7. Haun. tr. 5. cit. num. 455. Pirh. hic n. 139. Wiest. n. 107.*

Ex his maxime in usu sunt Reverentiales: Resuratorij non facile dari debent, ne Justitiae viam praeccludere velle videantur. *Wiest. n. 107. cit.*

75 Dub. 2. intra quod tempus petendi, & praesentandi sint Apostoli? R. olim petendis & recipiendis Apostolis praescripti erant quinque dies *can. ab eo 24. caus. 2. q. 6.* Hodie 30. dies concessi sunt *c. ab eo 6. princ. h. tit. in 6. & l. Judicibus 24. C. eod.* Estque hoc tempus ita necessarium, ut si intra 30. dies praedictos non petantur, vel non recipiantur, Appellationi censeatur renuntiatum *can. ab eo cit. Clem. quamvis 2. h. t. l. Judicibus cit. & l. un. ff. de Libell. dimissor.* Estque Praesumptio haec Juris, & de Jure, contra quam non admittitur probatio in contrarium, posito, quod appellans neglexerit eos petere: secus, si non potuit petere, vel petijt quidem, sed per Judicem a quo stetit, quo minus illos reciperet: nam eo casu protestari de eo debet, & lapsa tempore de Apostolis negatis Judicem a quo coram Judice, ad quem provocavit, convenire potest *l. si appellationem 31. C. h. t. Valleng. hic §. 10. num. 4.*

Tempus Judici ad quem praesentandi Apostolos, & introducendae Appellationis Jure Civili Romano non uniforme, sed pro locorum, & Judicium diversitate diversimode praefixum erat *l. tempora 2. princ. & l. fin. C. de tempor. Appell.* Modò secundum Ordinationem Camerae Imperialis *p. 2. tit. 3. §. 2. & 5.* complectitur sex menses, qui currere incipiunt a die non latae sententiae, sed interpositae Appellationis, teste Gaill. *l. 1. obs. 140. n. 2.* Jure Canonico ejus determinatio Judicis arbitrio relinquere videtur *c. personas 4. h. t. ibi, Tu ei diem -- assignes.* Quodsi autem Judex a quo terminum praesentandae Appellationis non assignaverit, cum Jure Canonico nihil statutum reperitur, vel observandum erit tempus definitum Jure Civili, vel quod Gonzal. in *c. 5. h. tit. n. 10.* cum alijs notat, satis erit inchoare, & finire Appellationem intra tempus eidem finiendae praescriptum.

76 Dub. 3. quando tempus 30. dierum Apostolis petendis concessum incipiat currere? R. hic variare DD. nam aliqui volunt tempus hoc currere a die sententiae latae; alij a die Appellationis interpositae. Alij melius distinguunt: Vel enim

appellans habuit statim notitiam sententiae latae, vel non statim eandem habuit.

Si primum, statim currit tempus hoc a die sententiae latae *l. Judicibus 24. C. h. tit.* Si secundum, tempus illud numerandum est a die scientiae, quo quis sententiam latam intellexit, & ex quo habuit facultatem appellandi, ne alias hoc inconveniens eveniat, quod ignoranti praclusum sit tempus petendi Apostolos, cui nondum praclusum est tempus appellandi, utpote quod secundum dicta *num. 72.* primum incipit currere a die scientiae.

Unde cum *l. Judicibus cit.* statuitur tempus petendi Apostolos currere a die latae sententiae, intelligi debet, quando appellans habuit notitiam sententiae latae, & in continenti a sententia lata viva voce appellavit, ut sic concordet cum *c. ab eo*, & *Clem. quamvis cit.* qui textus volunt currere a die Appellationis interpositae. Vide Rosbach, *Prax. Civil. Tit. 74. num. 15.*

Dub. 4. an Judex possit terminum 72. statuere ad petendos Apostolos? R. et si verius sit non posse longiorem statuere, tamen brevior potest praescribere: intra quem si appellans non compareat, & congruo loco, ac tempore petat Apostolos sibi tradi, vel oblatos recuset, non minus efficitur Appellatio deserta, quam lapsis 30. diebus. *Clem. quamvis 2. h. tit. Vall. hic §. 10. n. 6. Pirh. num. 144. Wiest. n. 110.* Rario est, quia ejusmodi brevior terminus, a Judice praescriptus, succedit in vicem termini Juris, & eundem effectum parit *c. ex insinuatione 10. h. tit.*

Dixi: posse Judicem terminum constituere saltem breviorum: cujus ratio est, quia Judex quoad ea, quae ad celeriore Appellationis expeditionem pertinent, Jurisdictionem retinet; & longitudo termini a Jure dati concessa videtur in commodum, & favorem ipsius Judicis, cui ipse renuntiare non prohibetur. Marant. *p. 6. de Ord. Judic. tit. de Appellat. num. 223.* Addidi, *Congruo loco, & tempore*, videlicet, ut non petantur Apostoli, quando Judex est in prandio, vel in Missa, non de nocte, vel quando Judex est majoribus negotijs implicitus. *Gloss. margin. in Clem. cit. Pirh. hic n. 144.*

Dub. 5. quomodo sint petendi Apostoli? R. debent peti *instanter*, ut dicitur *c. ab eo 6. h. tit. in 6.* ab ipso appellante, & hujus expensis. *Gloss. in Clem. 2. V. oblatos h. tit. Valleng. §. 10. n. 6. in fin. Pirh. num. 142.* etiam cum appellatur a sententia interlocutoria, vel gravamine illato ante sententiam; quia textus *c. ut super 4. h. tit. in 6.* generaliter, & indistincte loquitur. In Appellatione extrajudiciali quidam putant non esse necessarium peti Apostolos, tutius tamen est, si etiam hoc casu petantur. Rosbach, *Prax. Civil. Tit. 74. n. 11. & ab eo cit.*

Perin-

Perinde autem est, si petantur viva voce, si in scriptis, quamvis istud consultius sit, ut postea facilius probari possit fuisse petitos. Semper tamen à Juce à quo peti debent: cui etiam tempus 30. dierum præscriptum commune est cum appellante; sicut enim appellans petere, sic Juce intra illud Apostolos exhibere tenetur. Estque hoc ita verum, ut si Juce requisitus ab Appellante non tradat Apostolos, sed in ipsa causa procedat, processus non valeat, sed retractandus sit per Judicem Appellationis *c. ut super cit.* nisi Appellationi sit renuntiatum expressè, vel tacitè. *Gloss. ibid. v. renuntiatum.* Aliquando tamen, ut Rosbach. *l. cit. n. 19.* advertit, loco Apostolorum appellanti dantur acta: imo eodem teste *n. 25.* in Camera Imperiali, & nonnullis alijs Tribunalibus Appellatio recipitur, & valet, etiam sine Apostolis.

79 Queritur 3. intra quod tempus appellans prosequi Appellationem, eamque finire debeat? *R.* ad appellationem prosequendam, & finiendam, à quocunque gravamine, etiam extrajudiciali, appellatum fuerit, utroque Jure conceditur annus, & ex justa causa biennium, intra quod tempus, si appellans, vel provocans, justo impedimento cessante, Appellationem suam non fuerit prosecutus, illa deserta censetur *c. cum sit 5. princ. c. ex ratione 8. § Clem. si cum 3. b. tit. Auth. ei qui, & l. fin. §. illud 4. C. de tempor. Appell.* ita tamen, ut de Appellatione introducta, sed non continuata pronuntiet Juce ad quem; de illa verò, quæ ante introductionem deserta fuit, pronuntiet Juce à quo. *Engl. hic n. 50.* qui addit casu, quo Appellatio nondum introducta deserta fuit, Judicem inferiorem acturum consultus, si absque sententia statim progrediatur ad executionem, ut sic auferat occasionem novæ Appellationis, quæ interponi posset à sententia pronuntiante Appellationem esse desertam. Et hoc est discrimen inter Judicem à quo, & inter Judicem ad quem; nam Juce ad quem, ubi de Appellatione deserta pronuntiaverit, etiam de partium consensu in causa principali nequit procedere, quippe cum Jurisdictione, & executio ab ipso ad Judicem à quo reversa fuerit. *Engl. l. cit.*

80 Dub. 1. quando tempus hoc annale, vel biennale appellanti incipiat currere? *R.* cum distinctione, an in Judio appellatur, an verò extrajudicialiter. *Si primum*, de Jure saltem Canonico incipit currere à die interpositæ Appellationis. *Si secundum*, interest, an appellatur à gravamine jam illato, an verò à primùm inferendo, seu futuro; nam si prius contingat, iterum tempus hoc currere incipit à die interpositæ Appellationis. *Si posterius*, currere incipit non à die, quo Appellatio est interposita, quo gravamen, quod inferen-

dum timebatur, re ipsa illatum est *Clem. 3. b. t.* ut adeo anticipata Appellatio à futuro gravamine quodammodo involvat conditionem, *Si gravamen actu inferri contingat*: & propterea trahatur ad tempus ejusdem actu illati; sicque annus, vel biennium Appellationi prosequendæ constitutum à Jure primùm ab ea die, qua gravamen illatum est, exordium sumat. *Vivian. in Clem. cit. & in c. cum sit 5. b. tit. Wam. n. 8. Gonzal. n. 10. Wiest. hic n. 113.*

Dixi, *Jure saltem Canonico*; nam spectato Jure Civili, tempus hoc annale, vel biennale non incipit currere nisi post duos menses à die interpositæ Appellationis. *Novell. 82. n. 6. junct. Gloss. v. menses.* Monet tamen Alex. de Nevo in *c. ex ratione 8. b. tit. n. 3.* quòd dispositio *Clem. cit.* de consuetudine servetur etiam in foro Civili. Unde hæc attendenda est. In Camera Imperiali, & alijs majoribus Tribunalibus, etiam Ecclesiasticis, ob multitudinem causarum ferè non attenditur Fatale appellationis prosequendæ, dummodo observetur, quæ ad eam interponendam sunt concessa, & longioris moræ causa non sint ipsi appellantes. *Gaill. l. 1. obs. 141. n. 7. Rosbach. prax. Civil. Tit. 73. n. 33. Haun. tom. 5. tr. 5. n. 466. Wiest. hic n. 133.*

Dub. 2. ob quas causas ad Appellatio- nis prosecutionem, & terminationem biennium concedi ex Juris permissione possit? *R.* varias à DD. recenseri, quarum aliqua se tenent ex parte appellantis, vel appellati, vel utriusque; alia ex parte ipsius Judicis, vel alicujus tertij; alia denique oriuntur ex casu fortuito.

Ex parte appellantis causa longius tempus concedendi est hujus adversa valetudo, paupertas, & ex ea proveniens defectus sumptuum necessariorum ad prosecutionem appellationis, absentia Reip. causâ, Captivitas diuturna &c. *c. ex ratione 8. b. tit. Abb. ibid. n. 4. Gaill. l. 1. obs. 142. n. 1. § 2. Vall. hic §. 14. n. 2. Pirh. n. 165. Wiest. n. 115.* Ratio est, quia per hæc à prosecutione Appellationis legitime impeditur; sic autem impedito tempus fatale Appellationis prosequendæ, & finiendæ non currit, ut constat ex *c. ex ratione cit.*

Ex facto appellati, si is per se, vel per alium extra Judicium appellentem impediatur, quo minus Appellationem prosequi possit; vel in Judio frustratorij Dilationibus efficiatur, ne Appellatio debito tempore finiatur; nam tunc si tale impedimentum contingat primo anno, ipso Jure secundus conceditur, vel saltem appellans servatur illæsus, ut tempora prosequendi Appellationem eisdem non currant. *Abb. in c. ex ratione cit. n. 8. Alex. ibid. n. 27. § 67. Vall. hic §. 14. n. 4. Pirh. n. 165. Wiest. n. 115. cit.* Ratio est, quia tempus fatalium hoc casu labitur culpâ, & facto Adversarij, ut proinde Appel-

Appellatio pro deserta haberi nequeat, cum appellans nullam commiserit negligentiam.

Ex facto utriusque tam appellantis, quam appellati, si pendente appellatione compromiserunt in Arbitros; tunc enim tempus, ab homine, vel à Jure ad eandem prosequendam prefixum nec appellanti, nec appellato currit, nisi ob periculum ex dilatione, vel mora imminens Judex præcipiat, ut in causa Appellationis procedatur *Clem. Quamdiu 4. h. tit. & Auth. si tamen C. de tempor. Appellat.* Tempus autem, finito compromisso, vel aliàs deserto, hoc casu partibus non aliud dabitur ad prosequendam, & finiendam Appellationem, quam quantum restabat tempore initi compromissi; quia per Compromissum solum fuit suspensum, & quiescebat, & ideo postea iterum currit. *Gloss. in Clem. cit. V. currere, Vallens. hic §. 14. n. 5. Pirh. n. 166.*

Ex parte Judicis, quando iste ob infirmitatem, vel aliam causam pro Tribunal non sedet, vel aliàs per eum stat, quo minus Appellationis causa intra debitum terminum perducatur ad finem *c. ex ratione 8. h. tit.* Debet tamen hoc casu Appellans, vel ejus Procurator, prout praxis observat, protestari, & quidem sapienter, quod per se, partemque suam non flet, quo minus in causa celerius procedatur, quodque proinde fatalia sibi, partique suæ currere non debeant. *Gloss. in c. cupientes 16. quodsi per viginti V. proposita de Elect. in 6. Marant. de Ord. Judic. p. 6. tit. de Appell. n. 230. Gaill. l. 1. obs. 141. n. 9. Vall. hic §. 14. n. 9. Pirh. num. 169. juxta quos peculiare hoc est; nam, ut idem notant, in casu, quo impedimentum aliunde provenit, quam ex parte Judicis, non est necessaria hæc protestatio, sed sufficit, quod impedimentum probetur, quamvis tutius semper sit protestari de impedimento.*

Ex parte alicujus tertij, cum Procurator negligit causam prosecutionem, vel hæc à nuntio, aut alio quopiam impeditur. *Gloss. in c. ex ratione cit. V. impotentiam, Abb. ibid. n. 8. in fin.* Hoc tamen casu tempus Appellationis currit, & secundus annus non indulgetur, sed appellanti datur actio ad damna, & interesse adversus Procuratorem, vel tertium impediendum; aut si is solvendo non sit, succurreret ei per restitutionem in integrum, ut cum *Gloss. & Abb. cit.* notant *Vall. §. 14. cit. n. 10. Pirh. n. 170. Wiest. n. 118.*

Ex casu fortuito denique prorogationi Fatalium, præscriptorum prosecutioni Appellationis, justa præbetur causa, quando v. g. viæ hostibus infestæ sunt, quo minus ad Judicem Appellationis accedere quis possit; vel si Procurator appellantis in via captus sit: & tunc si impedimentum contingat in primo Fatali, seu anno, ipso Jure datur secundus *l. fin. §. illud 4. C. de temp. appell.*

Si in secundo, subveniendum est appellanti saltem per restitutionem in integrum; quia id generale est, quod si per me non stat, mihi imputari non debet. Hinc dabitur ei annus tertius, & quidem integer, si toto anno secundo fuit impeditus; alioquin tantum præcisè temporis ei restituatur, quantum abstulerit impedimentum, ex natura restitutionis in integrum, quæ est, ut tantum restituatur, quantum abstulerit læsio, *Vall. l. cit. n. 12.*

Dub. 3. quid requiratur, ut ob impedimentum primi anni, seu primi Fatalis concedendus sit annus secundus, seu secundum Fatale? *1.* requiritur, ut impedimentum illud fuerit justum, & inevitabile, seu inexorabile, & non affectatum; nam si appellans illud affectavit vel culpâ suâ illi causam præbuerit, æquum non est ei hæc in parte subveniri *l. non exigimus 2. §. siquis tamen 8. ff. siquis cautionib. Esc.*

2. Cum hujusmodi impedimentum in facto consistat, & ex veritate facti dependeat, non debet præsumi, sed omnino, plenè, & evidentibus argumentis ab appellante probari, prout colligitur ex *c. ex ratione 8. h. tit. ibi Dummodo constiterit, & clarè traditur c. cum sit 5. h. tit. & l. fin. §. illud 4. C. de tempor. appell.* Et hinc, si de impedimento non constiterit evidenter, nec appareat de protestatione super non lapsu fatalium, poterit Judex à quo, lapso termino, seu anno, sententiam suam, velut deserta Appellatione, mandare executioni, etiam parte non citata, ut tenet *Bald. in l. si contra 8. C. de Appell. & in l. 2. in fin. C. de tempor. Appell.*

3. Non sufficit solum probare impedimentum, sed insuper requiritur, ut appellans probet, quod diligentiam adhibuerit ad impedimentum amovendum, & Appellationem prosequendam. *Gaill. l. 1. obs. 143. n. 2. & 3. Vall. §. 14. n. 6. hic Pirh. n. 171.* quia tum demum dicitur ex justa, & necessaria causa impeditus, quando post adhibitam diligentiam manet impedimentum; alioquin qui facile potest tollere impedimentum, & non tollit, non dicitur impeditus, sed potius volens pati: & qui potest facere, ut possit conditioni parere, jam posse videretur juxta *Regul. 174. ff.*

4. Requiritur aliqui, ut toto primo anno appellans fuerit impeditus, ne Appellationem prosequeretur; nam si aliquo tantum tempore impedimentum duravit, sic impedito concedunt quidem annum secundum, non tamen, ut eo toto uti appellans possit, sed ut inde desumat tantum, quantum in priore anno per quodcumque justum impedimentum ei fuit ademptum *arg. l. ab hostibus 15. §. fin. ff. ex quib. caus. major.* Estque hoc verum teste *Pirh. hic n. 172.* attentò rigore Juris. At ex praxi, & usu fori, præsertim Ecclesiastici, magis obtinuit, ut prop-

ter quodcunque impedimentum primi anni detur secundus integer, modò appellans adhibuerit diligentiam aliquam, & totus primus annus non fuerit negligentia illius lapsus, sive deinde potuerit, sive non potuerit appellans, deducto impedimenti tempore, in reliquo causam peragere: quod videtur etiam colligi ex *Auth. si appellatione c. de tempor. appell.* ubi dicitur, quòd ad obtinendum hunc secundum annum sufficiat, si vel novissima induciarum die appellans ad agenda causam coram Iudice compareat. Ratio est, quia totus primus annus est in arbitrio appellantis, quando velit incipere, & prosequi Appellationem, modò supersit sibi tempus sufficiens ad eam finiendam arbitrio Iudicis determinandum.

86 Dub. 4. an tempus Jure concessum restringi, & abbreviari valeat? R. distinguendo inter personas, quæ in Iudicio Appellationis interveniunt, videlicet Appellatum, Appellanti, Iudicem à quo, & Iudicem ad quem. Nam

1. Appellatus Appellanti terminum arctiorem præscribere non permittitur, ne in illius potestate sit, Appellanti nimum coarctare, & Adversario suo Legem ponere. Vallens. hic §. 12. n. 4. Pirh. n. 155.

2. Reddi hoc tempus brevius potest ab ipso appellante *c. personas 4. h. tit.* modò spectatis circumstantiis congruum sit; quia sic favori à Jure pro se principaliter introducto renuntiare videtur. Wiest. hic n. 123.

87 3. Quoad Iudicem à quo distinguendum est inter terminum à Jure statutum ad finiendam Appellationem, & inter eum, qui statutus est ad illam introducendam. Primum abbreviare, imò nec prolongare potest, ut statuitur *c. ex insinuatione 50. h. tit.* & ratio est, quia Iudici ad quem, quippe Superiori, non potest legem præscribere, aut terminum, intra quem causam Appellationis recipere, & expedire debeat, cum alienæ, præsertim Superioris Jurisdictioni se immiscere non possit. Secundum abbreviare potest, non tamen tenetur; potest enim, si velit, appellanti relinquere sub dispositione Juris communis, ut colligitur ex *c. ad hanc 27. ibi, Fas tibi sit*, quod verbum non imponit necessitatem, seu obligationem, sed solum facultatem, si velit, ut notat Abb. in *c. ad hanc cit. n. 2.* Excipitur, si suspicio sit, quòd pars litigans temere, & frustratorie appellaverit; tunc enim male ageret Iudex, si terminum Appellationis prosequendæ non statueret, cum *malitijs hominum non sit indulgendum*, ut dicitur *c. plerumque 23. de Rescript.* Porro termini sic abbreviati à Judice eadem vis erit, quæ termini præfixi à Jure, ut sicut per hujus, ita etiam per illius lapsum Appellatio efficiatur deserta, & appellans, si intra illum Appellationem non introduxerit, & quocunque modò prosecutus fuerit, sententiæ Ju-

dicis à quo compellatur stare *c. personas 4. e. cum sit 5. & c. ad aures 33. h. tit.*

4. Iudici ad quem denique non est 88 permittum moderari, vel abbreviare terminum à Jure statutum ad prosequendam Appellationem, nisi ex nimia dilatione damnum Reipub. vel periculum animarum immineat, ut in causis Spiritualibus, Electionum, Postulationum, & alijs Beneficialibus, quæ cum causam aliquo modo publicam contineant, accelerari debent; sicut & causa matrimonialis ob periculum incestus, vel adulterij: item causa alimentorum ob periculum vitæ. Abb. in *c. oblata 57. h. tit. n. 6.* Alex. de Nevo *ibid. n. 13.* & *duob. seqq. Vallens. hic §. 12. n. 7.* Pirh. n. 153. Unde quoad hoc inter Iudicem à quo & ad quem diversitas est; & ratio diversitatis est, quia Iudici à quo per Appellationem fit præjudicium, cum per eam ipsius Jurisdictioni suspendatur, & sæpe frustratorie appelletur ad differendam causam; contra Iudici ad quem nullum fit præjudicium, igitur Iudex à quo merito potest Appellationi prosequendæ brevior terminum præfigere, ut sic fraudibus obvietur; nulla autem est ratio id concedendi Iudici ad quem, nisi illo casu, quo commodum publicum illud exigit, vel periculum animarum imminet. Eadem est ratio de termino dato à Judice à quo: nam neque hunc Iudex ad quem abbreviare potest; quia indultum à Jure beneficium nemini est auferendum, nisi ex dilatione immineat periculum Reip. vel animæ. Abb. Pirh. l. cit.

Dub. 5. an tempus, prosequendæ 89 vel finiendæ appellationi statutum, prorogari, vel extendi possit? R. distinguendo inter terminum à Jure datum, & datum ab homine. Terminum datum ab homine prorogare potest Iudex, qui illum dedit, modò is lapsus nondum sit, & prorogatio non fiat ultra terminum à Jure datum. Rota *decis. 35. alias 384. in antiquis*, Decius in *c. personas 4. h. tit.* Vallens. hic §. 12. n. 6. Ratio est, quia quamdiu decurrit, is in ejus est potestate, & ad illum perdurat Jurisdictionis. Quoad terminum datum à Jure convenit inter DD. eum neque à Judice à quo, neque ab Appellante prorogari, atque extendi posse; nam ita expressè statuitur *c. oblata 57. circa med. h. tit.* Gloss. *ibid. in Cas. in Notat. Imol. n. 5.* Pirh. num. 156.

An verò utriusque, & Appellantis, & Appellati consensu hic terminus prorogari possit, controversia est inter DD. Negat Abb. in *c. ex ratione 8. h. tit. n. 8.* cum non paucis alijs. Fundantur 1. *c. oblata cit.* ubi expressè habetur, quòd terminus prosequendæ Appellationis preveniri possit seu abbreviari, sed non prorogari. 2. *l. nemo 3. C. de temp. Appellat.* ubi dicitur, quòd Appellatio introduci debeat intra tempus statutum. 3. paritate triennij ad causam principa-

cipalem in prima instantia finiendam præscripti, cujus prorogatio partium consensu etiam cum Juramento, & per viam Compromissi fieri nequit secundum Gloss. in *l. properandum* 13. *V. triennij C. de Judic.*

90 Verum his non obstantibus, verior esse videtur affirmativa sententia, sc. tempus exercenda, & prosequenda Appellationis per expressum consensum partium prorogari, atque augeri posse, ita, ut v. g. Instantia Appellationis duret quadriennio, vel longiore tempore. Ita Felin. in *c. s. h. tit. n. 2. Scaccia de Appellat. q. 15. art. 3. n. 165. Gaill. l. 1. obs. 141. n. 6. Vall. §. 14. num. 5. Et seqq. Pirh. hic n. 167. Wiest. n. 116.* & colligitur ex *Clem. quamdiu 4. h. tit. Auth. si tamen*, & *l. fin. §. ult. C. de temp. Appell. ubi partes*, ut nullum fatale observetur, pacisci permittuntur. Ratio est, quia terminus Appellationis prosequenda datus est in favorem partium, quæ proinde mutuo consensu huic suo favori renuntiare possunt.

Neque obstant Argumenta allata in oppositum. Ad 1. *c. oblate cit.* prohibet solum prorogationem termini factam à Judice, vel Appellante solitariè, non vero factam utriusque appellantis, & appellati consensu: unde quoad hanc standum est *Clem.* & cæteris textibus allegatis. Ad 2. *l. nemo cit.* loquitur de reparatione temporis lapsi, non autem de prorogatione, quæ fit durante tempore: prior non permittitur etiam consensu partium; permittitur autem posterior. Ad 3. negatur paritas; nam perempta instantia causæ principalis cursu triennij, solum pereunt Acta Judicij, sed jus partis ad denuo agendum manet integrum: at verò perempta secundâ instantiâ, seu finitâ causâ Appellationis, totum jus appellantis corrumpitur, & sententia Judicis à quo transit in rem judicatam, eique stare appellans cogitur, etsi iniqua sit. igitur merito permissum est, ut tempus Fatalium Appellationis prosequenda consensu partium prorogari possit ob præjudicium aliâ irreparabile.

S. VII.

De Officio utriusque Judicis, à quo, & ad quem appellatur.

SUMMARIUM.

91. 92. 93. Cui Appellationi Judex à quo deferre debeat?

94. 95. 96. Quod sit officium Judicis à quo, postquam Appellationi detulit?

97. 98. 99. Quod sit Officium Judicis ad quem?

100. 101. 102. Quando iste Judicis à quo inhibere possit, ne procedat in causâ & ne sententiam exequatur?

103. Cui imponere onus probandi Judex ad quem in causâ Appellationis debeat?

104. Quid possit Judex ad quem in tertium, contra quem non est lata sententia, vel in alijs causis, quæ causam Appellationis non tangunt?

105. An appellans pœnitere, & Appellationem renuntiare possit?

106. 107. An si litigans coram suo Judice non appellavit ab Interlocutoria, postea verò appellavit à definitiva, Judex Appellationis possit revocare Interlocutoriam?

91 **Q**UERITUR I. cui Appellationi Judex à quo deferre debeat? *n.* regulariter tenetur deferre cuilibet Appellationi *l. Judicibus 24. C. h. tit.* alioquin, si non deferat, quando ex justa causâ est interposita, appellans nihilominus adire Superiorem, & coram eo Appellationem, perinde acsi recepta esset, prosequi potest: adversus ipsum autem Judicem proceditur ad pœnam Jure taxatam, non tamen, antequam finita sit causâ; nam fortè appellans causâ cadet, & sic ex ipso exitu litis colligetur, Judicem justè appellationi non detulisse. *Vallens. hic §. 11. n. 1.*

92 Porro pœna, dum Appellationi sine justa causâ non defert, alia Judicis statuta est Jure Civili, alia Jure Canonico. Jure Civili antiquo, si causâ Civilis sit, punitur pœna 30. librarum auri; si verò criminalis, arbitrariâ *l. quoniam 21. C. h. tit.* Novissimo autem Jure sustinet damnum litis, & præterea decem libris mulctatur *Novell. 126. c. 3. Jure Canonico Appellationi, saltem ad Papam,*

non deferens deponitur *can. decreto 11. §. si autem junct. Gloss. V. submotus caus. 2. q. 6.* vel arbitrariâ pœnâ in eum proceditur à Superiore, ad quem est remittendus *c. de Prior. 31. h. tit. Durand. Specul. tit. de Appell. num. 1. Marant. de Ord. Judic. p. 6. tit. de Appell. n. 399. Vallens. hic §. 11. n. 1. Et 2. Pirh. n. 174. Wiest. n. 92.*

Excipiuntur tamen casus illi, quibus Appellatio est Jure prohibita; his enim, & generaliter, quandocunque frivole, & frustratorie interponitur, non deferens Judex Appellationi, eaque insuper habitâ in causâ procedens nulli pœnæ obnoxius est, cum tali Appellationi deferre non teneatur *c. suggestum 15. h. tit. & c. cum appellationibus 5. eod. in 6. ne quod ad defensionem, & gravaminum remotionem injustè oppressis indultum est remedium, ad innocentiam, & justitiam opprimendam convertatur.*

Si dubia sit appellandi causâ, an sit legitima, videndum, an appellatum sit à sententia definitiva, an ab interlocutoria. Si à

Q99 2

Defi-